

Załącznik nr 1 do instrukcji I-01/PO-21/LEI/D
(obowiązuje od dnia: 03.07.2023 r.)

Zalecenia dotyczące pobierania, przechowywania i transportu materiałów klinicznych przeznaczonych do badań diagnostycznych w Pracowni Wirusów Grypy i Wirusów Zakażeń Oddechowych w Zakładzie Wirusologii.

1. Rodzaj materiału klinicznego w zależności od kierunku i metodyki badań

Poz.	Badanie (zgodnie z Cennikiem Badań Diagnostycznych w Pracowni Wirusów Grypy i Wirusów Zakażeń Oddechowych w Zakładzie Wirusologii w NIZP PZH-PIB, taryfa opłat nr 15)	Rodzaj materiału klinicznego
1.	Wykrywanie 15 wirusów oddechowych: grypy typu A i B, wirusa RS typu A i B, parainfluenzy typu 1,2,3 i 4, ludzkiego metapneumowirusa (hMPV), adenowirusa, rhinowirusa, coronawirusa 229E/NL63 i OC43/HKU1 oraz enterowirusa metodą PCR	- wymaz z gardła - wymaz z nosa - aspirat odessany z nosowej części gardła - popłuczyny z drzewa oskrzelowego - płyn mózgowo-rdzeniowy (pmr) - wysięk z ucha środkowego materiał sekcyjny: płuca, krtań, tchawica, oskrzela, serce, śledziona, trzustka, mózg

2. Sposób pobrania, przechowywania i transportu materiału klinicznego

Wszystkie materiały powinny być dokładnie, czytelnie i w sposób trwały oznakowane i zawierać informację dotyczącą daty pobrania materiału. Zgodnie ze standardowymi środkami ostrożności wszystkie próbki należy traktować jako materiał potencjalnie zakaźny.

2.1. Wymaz z gardła, wymaz z nosa, wymaz z nosogardzieli

Materiał najlepiej jest pobrać do 7 dnia od momentu wystąpienia objawów choroby. Pobrany materiał należy przechowywać i transportować w pozycji pionowej w temp. chłodni ($5\pm 3^{\circ}\text{C}$) i dostarczyć do laboratorium tak szybko jak jest to możliwe, najlepiej w ciągu 24 godz. od chwili pobrania. Jeśli dostarczenie próbki w takim czasie nie jest możliwe, wówczas z pobranych materiałów musi być przygotowana zawiesina w objętości do 2 mL podłoża transportowego wirusologicznego lub ewentualnie roztworu soli fizjologicznej lub PBS. Zawiesinę należy przygotować w sterylnej, szczelnie zamykanej probówce, nadającej się do mrożenia w temp. -70°C . Do próbki należy przelać płyn, w którym zawieszono są wymazy, a następnie uzupełnić go do objętości nie więcej niż 2 mL podłożem transportowym wirusologicznym lub ewentualnie jałowym PBS lub roztworem soli fizjologicznej. Przygotować zawiesinę poprzez przeniesienie każdego z patyczków wymazowych do próbki i energiczne poruszanie patyczkiem wymazowym, tak by materiał kliniczny obecny na patyczku mógł znaleźć się w ten sposób w roztworze. Zawiesinę taką (bez patyczków wymazowych) należy zamrozić w temp. -70°C lub niższej i dostarczyć do laboratorium w warunkach uniemożliwiających rozmrożenie.

2.1.1. Instrukcja pobrania wymazów z gardła i nosa.

NALEŻY STOSOWAĆ WYŁĄCZNIE STERYLNE WYMAZÓWKI, WYKONANE W CAŁOŚCI Z TWORZYWA SZTUCZNEGO, Z WACIKIEM Z WŁÓKNA SYNTETYCZNEGO NP. SZTUCZNY JEDWAB, WISKOZA, DACRON ITP.

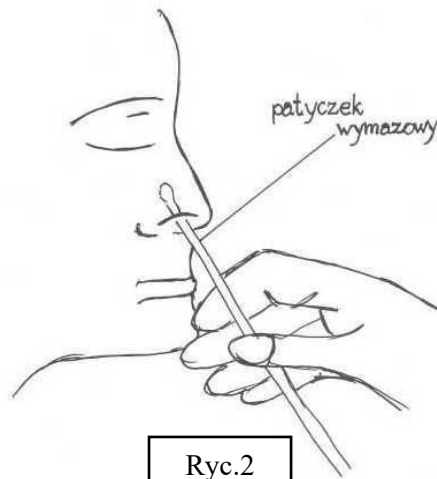
WYMAZÓWKI Z DREWNIANYM PATYCZKIEM oraz BAWELNIANYM WACIKIEM MOGĄ ZAWIERAĆ SUBSTANCJE, KTÓRE INAKTYWUJĄ NIEKTÓRE WIRUSY ORAZ HAMUJĄ REAKCJĘ PCR, W ZWIĄZKU Z CZYM NIE NALEŻY ICH UŻYWAĆ.

- a. **wymaz z gardła** – należy poprosić pacjenta o szerokie otwarcie jamy ustnej. Używając szpatułki docisnąć język ku dołowi, co pozwoli uniknąć kontaminacji wymazu śliną i za pomocą suchego sterylnego patyczka wymazowego energicznie potrząść obie powierzchnie migdałków oraz tylną ścianę gardła (bez dotykania powierzchni jamy ustnej) zwracając szczególną uwagę na miejsca zapalnie zmienione. Koniec patyczka wymazowego (tuż przy zakrętku) odłamać. Patyczek wymazowy z pobranym materiałem umieścić następnie w jałowej probówce transportowej (bez dotykania wacikiem jej ścianek), z którą został on dostarczony i do której należy dodać ok. 1-2 mL podłoża transportowego wirusologicznego, ewentualnie soli fizjologicznej lub PBS. Wacik i tylko wacik patyczka wymazowego musi znajdować się w płynie transportowym. Nie stosować innych podłoży, np. bakteriologicznych (węgiel, agar itp.). Probówkę zakręcić i podpisać (identyfikacja pacjenta/próbki, data pobrania wymazu). Patrz: ryc. 1.

Ryc.1

- b. **wymazy z nosa** (z obu nozdrzy) – należy upewnić się czy przed pobraniem materiału pacjent nie wydmuchiwał nosa. W celu pobrania wymazu należy delikatnie odchylić głowę pacjenta do tyłu i przytrzymać za podbródek. Drugą ręką umieścić koniec suchego sterylnego patyczka wymazowego w prawym nozdrzu pacjenta, równoległe do podniebienia. Pozostawić przez kilka sekund, a następnie powolnym ruchem rotacyjnym wyjąć. Koniec patyczka wymazowego (tuż przy zakrętce) odłamać. Patyczek wymazowy umieścić w próbówce, z którą został on dostarczony. Probówkę zakręcić. Wg tej samej procedury za pomocą nowego sterylnego patyczka wymazowego należy pobrać wymaz z lewego nozdrza i umieścić w próbówce, której znajduje się już wymaz z prawego nozdrza. Patrz Ryc. 2. Do próbki należy dodać ok. 1-2 mL podłoża transportowego wirusologicznego, ewentualnie soli fizjologicznej lub PBS. Waciki i tylko waciki patyczków wymazowych muszą znajdować się w płynie transportowym. Nie stosować innych podłoży, np. bakteriologicznych (węgiel, agar itp.). Probówkę zakręcić i podpisać (identyfikacja pacjenta/próbki, data pobrania wymazów). W ten sposób w jednej próbce znajdują się dwa patyczki wymazowe (Fot. 1).

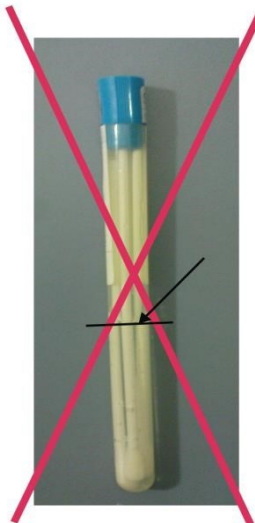

Ryc.2

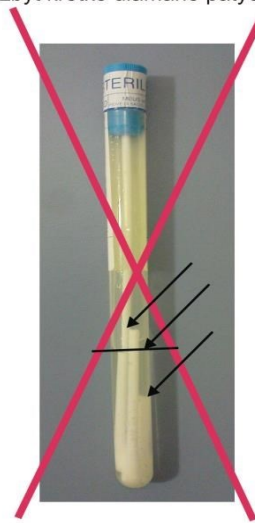
prawidłowo pobrany wymaz
patyczki ułamane przy zakrętce,
jedynie zwilżone płynem transportowym

źle pobrany wymaz
za dużo płynu transportowego

źle pobrany wymaz
za dużo płynu transportowego
i zbyt krótko ułamane patyczki

Fot. 1

- c. **łączona próbka wymazu z gardła z wymazami z nosa** –wszystkie trzy patyczki wymazowe (wymaz z gardła, wymaz z prawego nozdrza, wymaz z lewego nozdrza) umieścić w jednej próbówce, do której dodać ok. 1-2 mL podłoża transportowego wirusologicznego, ewentualnie soli fizjologicznej lub PBS. Waciki i tylko waciki patyczków wymazowych muszą znajdować się w płynie transportowym. Nie stosować innych podłoży, np. bakteriologicznych (węgiel, agar itp.). Probówkę zakręcić i podpisać (identyfikacja pacjenta/próbki, data pobrania wymazów). W ten sposób w jednej próbówce znajdują się dwa patyczki wymazowe.

2.2. Aspirat i popłuczyny z nosogardzieli, popłuczyny z nosa, popłuczyny z drzewa oskrzelowego, płyn mózgowo-rdzeniowy Każdy z wyżej wymienionych materiałów do badań w objętości 1 mL – 2 mL w jałowej zamkniętej próbówce należy przechowywać i transportować w pozycji pionowej w temp. chłodni ($5\pm 3^{\circ}\text{C}$) i dostarczyć do laboratorium tak szybko jak jest to możliwe, najlepiej w ciągu 24 godz. od chwili pobrania, a jeśli to jest niemożliwe to zamrozić w temp. -70°C lub niższej.

2.3. Wysiłek z ucha środkowego Próbkę wysięku z ucha środkowego w jałowej zamkniętej próbówce należy przechowywać i transportować w pozycji pionowej w temp. chłodni ($5\pm 3^{\circ}\text{C}$) i dostarczyć do laboratorium tak szybko jak jest to możliwe, najlepiej w ciągu 24 godz. od chwili pobrania, a jeśli to jest niemożliwe to zamrozić w temp. -70°C lub niższej.

2.4. Materiał sekcyjny (Poz. 8 Cennika)

Próbki tkanki (płuca, krtań, tchawica, oskrzela, serce, śledziona, trzustka, mózg) należy pobrać do jałowych pojemników niezawierających podłoża transportowego. W przypadku większych narządów, takich jak płuca, próbki należy pobrać z kilku różnych miejsc organu. Po pobraniu próbkę należy przechowywać i transportować w temp. chłodni ($5\pm 3^{\circ}\text{C}$) i dostarczyć do laboratorium tak szybko jak jest to możliwe. Jeżeli transport tego samego dnia nie jest możliwy, pobranie próbki należy zamrozić w temp. -70°C lub niższej (bez podłoża transportowego).

3. Miejsce dostarczenia próbek do badań

PRACOWNIA WIRUSÓW GRYPY I WIRUSÓW ZAKAŻEŃ ODDECHOWYCH
ZAKŁAD WIRUSOLOGII
NARODOWY INSTYTUT ZDROWIA PUBLICZNEGO PZH -
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY
UL. CHOCIMSKA 24,
00-791 WARSZAWA

UWAGA:

Należy **wyraźnie** zaznaczyć adresata próbek, tj.

PRACOWNIA WIRUSÓW GRYPY I WIRUSÓW ZAKAŻEŃ ODDECHOWYCH
ZAKŁAD WIRUSOLOGII

W przeciwnym razie materiał może zostać dostarczony do niewłaściwej pracowni oraz być przechowywany w niewłaściwych warunkach.

4. Dodatkowe informacje

W razie jakichkolwiek wątpliwości i pytań, dotyczących rodzaju materiału do badań, jego wymaganej objętości, sposobu pobrania, przechowywania, opakowania i transportowania oraz czasu oczekiwania na wynik badania prosimy o kontakt z Pracownią Wirusów Grypy i Wirusów Zakażeń Oddechowych w Zakładzie Wirusologii w NIZP PZH-PIB: tel. (22) 54 21 274.